

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชน ที่เสริมสร้างคุณค่าให้กับพระเครื่อง และพระบูชา ผู้วิจัยได้วิจัย ประเภทของพระ ที่จัดเป็นประเภทที่มีผู้สนใจ นิยมมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งผู้วิจัยได้แยกชิ้นงานของพระออกมาเพื่อทำการวิจัยดังนี้ คือ

" พระเครื่อง และพระบูชา "

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัย ในเชิงคุณภาพ โดยอาศัยหลักการหลาย ๆ ด้านเข้าประกอบการวิจัยในครั้งนี้ เช่นด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการตลาดด้านจิตวิทยา ด้านวัฒนธรรม และด้านความเชื่อในตัวบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการ พระเครื่อง พระบูชา ที่จะต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้ :-

แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการศึกษามีดังต่อไปนี้คือ

ก. แหล่งข้อมูล จากการสะสมของผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีความสนใจอนุรักษ์สะสม พระเครื่อง พระบูชา เป็นเวลานานกว่า 25 ปี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประกอบอาชีพ ในด้านศิลปะและวัฒนธรรม (ประเภทวัตถุโบราณทุกชนิด) ซึ่งเป็นโอกาสให้ผู้วิจัยได้พบเห็น "พระเครื่อง พระบูชา" จำนวนมาก พร้อมทั้งนี้ก็ได้มีการติดต่อกับ นักอนุรักษ์ นิยม นักสะสม และนักการตลาดของพระ (เขียนพระ) ผู้วิจัยจึงมีโอกาสดำเนินการ กับบรรยากาศ ต่างๆ ในอาณาจักรพระ มานานกว่า 20 ปี และผู้วิจัยได้เก็บสะสม รวบรวมชิ้นงานที่เป็นวัตถุมงคล จากสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดพระเครื่อง

ศูนย์พระเครื่อง ชมรมพระเครื่อง สนามประกวดพระเครื่อง แผงลอยพระเครื่อง หรือจากแหล่งผู้ที่สะสมพระเครื่อง พระบูชา และจากกลุ่มสังคมทั่ว ๆ ไปที่ได้รับพระเครื่องพระบูชา เป็นมรดกตกทอดกันมา ซึ่งมีจำนวนชิ้นงานของวัตถุมงคลมากกว่า 5000 ชิ้น ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นพระแท้มีความเก่าแก่ดั้งเดิม (Real Piece) หรือการทำเทียมหรือเลียนแบบขึ้นมาใหม่ (Reproduction) พร้อมทั้งได้ยืมทัศนคติของพระเครื่อง พระบูชา จากคำบอกเล่า หรือจากผู้มีประสบการณ์ ในด้านความเชื่อ เรื่องความศักดิ์สิทธิ์ หรือ ความมีอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ หรือการหลงใหลในคุณค่า ความสวยงาม ขององค์พระความเก่าแก่ในรูปแบบการสร้าง หรือความหายาก ความหวงแหนของความเป็นเจ้าของพระ

ข. แหล่งข้อมูล จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา

ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา ที่เข้าไปเก็บข้อมูล เป็นศูนย์ พระเครื่อง พระบูชา ที่มีผู้ให้ความสนใจกันอย่างแพร่หลาย ในหมู่นักสะสม พระเครื่อง พระบูชา ดังต่อไปนี้

- ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา ท่าพระจันทร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร
- ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา วัดราชชนิตดา ถนนมหาไชย กรุงเทพมหานคร
- ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา พันธุ์ทิพย์พลาซ่า ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ
- ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา อิมพีเรียลสารางค์ สมุทรปราการ
- ศูนย์พระเครื่อง พระบูชา ศูนย์การค้าเดอะมอลล์สยามวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2. ชมรมพระเครื่อง พระบูชา

ชมรมพระเครื่อง พระบูชาที่มีเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับกับธุรกิจประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจจะตั้งอยู่ในบ้านเรือนหรือตึกแถว อาคารพาณิชย์ทั่วไป ที่ทำการค้าขาย ให้เช่า ชื่อ

หรือชาย ประเภท พระเครื่อง พระบูชา ต่าง ๆ ผู้วิจัยคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบการ
หลายด้านด้วยกันในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งต้องอาศัย ความสนิหสนม ความคุ้นเคย และ
ความมีชื่อเสียง จากผู้ประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ดังนี้

- ชมรมพระเครื่อง พระบูชา สวนจตุจักร ถนนกำแพงเพชร กรุงเทพฯ
- ชมรมอาณาจักรพระเครื่อง ฮก ลก ชิว ถนนพระราม 2 กรุงเทพมหานคร
- ชมรมจักรวาลพระฯ บางลำพู อาคารทานตะวัน ถนนรามบุตรี กรุงเทพฯ
- ชมรมพระเครื่องสุขุมวิท16 (ซอยไฟลิ่งท์เกต)ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร
- ชมรมพระเครื่อง พระบูชาวงเวียนใหญ่ ในบริเวณชั้น 3 ของศูนย์การค้า
คาเธ่ย์ วงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

3. แผงพระเครื่อง พระบูชา

ในการหาข้อมูลจากแผงพระเครื่อง พระบูชา จัดว่าเป็นเรื่องที่ต้องยิ่งใช้ความ
ละเอียดถี่ถ้วนในหลายประการด้วยกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ในปัจจุบันนี้แผงพระในปี
พ.ศ. 2536 นี้ มีจำนวนมาก จนไม่สามารถนับได้ว่ามีจำนวนเท่าไร แต่ผู้วิจัย ได้อาศัย
ความชำนาญในด้านการค้า เรื่องวัตถุโบราณมาเป็นพื้นฐานมาก่อน ในการค้นหาแหล่งข้อมูล
ถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือได้กับวงการ พระเครื่อง พระบูชา ดังนี้

- แผงพระเครื่อง พระบูชา ซ้างวัดมหาธาตุ ด้านธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ
- แผงพระเครื่อง พระบูชา บริเวณตลาดสด คลองเตย กรุงเทพมหานคร
- แผงพระเครื่อง พระบูชา สามแยกเจริญกรุง ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ
- แผงพระเครื่อง พระบูชา บริเวณวัดราชนัคคา ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ
- แผงพระเครื่อง พระบูชา ตลาดสะพานใหม่ คอนเมือง กรุงเทพมหานคร
- แผงพระเครื่อง พระบูชา บริเวณอนุสาวรีย์พระเจ้าตาก กรุงเทพมหานคร

4. สนามประกวดพระเครื่อง พระบูชา

ในปัจจุบัน การประกวด พระเครื่อง พระบูชา เกิดจากค่านิยมของนักสะสมด้วยสาเหตุ ความนิยม เลื่อมใสศรัทธา และความเชื่อมั่น ในว่าในด้าน อิทธิทธิ มงคลหรือมีเมตตามหานิยมหรือ ในด้านศิลปะ ความสวยงามก็ตาม ที่ทำให้ชิ้นงาน ของวัตถุมงคลเกิดความแตกต่างกันจากการสร้าง มีทั้งสร้างได้ครบถ้วนหรือการขาดวิ่น จากการใช้งานต่างๆ ทำให้ พระเครื่อง พระบูชา เกิดความสวยงามไม่เท่ากัน และแน่นอนว่าของใครจะมีความสวยงามมากกว่ากัน ทำให้เกิดมีการจัด ประกวด พระเครื่อง พระบูชากันขึ้น อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ สามารถ สร้างความเชื่อมั่นของชิ้นงาน ได้ว่า เป็นพระแท้หรือเป็นของเทียม เพราะจะมีคณะกรรมการ ในการประกวด พระเครื่อง พระบูชา ที่ผู้ที่อยู่ในวงการพระยอมรับ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ หรืออีกนัยหนึ่ง คือผู้ตรวจสอบ พระเครื่อง พระบูชา ก่อนที่จะนำเข้าประกวดความสวยงาม ว่าแท้หรือเทียม

และจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดส่ง พระเครื่องพระบูชา ที่อนุรักษ์สะสมไว้เข้าประกวด เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล จากสนามพระ ดังต่อไปนี้

- สนาม ศูนย์การค้าเดอะมอลล์ ชั้น 5 ถนนงามวงศ์วาน กรุงเทพฯ บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป ร่วมกับ เทศบาลจังหวัดนนทบุรีและศูนย์พระฯ ในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2536
- สนาม ห้างสรรพสินค้า หาด้า หัวหมาก ถนนรามคำแหง กรุงเทพฯ นายสังวร ขจรรุ่งศิลป์ ประธานจัดงาน วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2536
- สนาม อิมพีเรียลเวิลด์ ชั้น 1 สาขารอง ถนนสุขุมวิท จ. สมุทรปราการ โดยมี นายสมชัย บุญทวีสวัสดิ์ ในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2536

- สนาม โรงเรียนจำอากาศกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ณ ห้องประชุม รร. จอ.ยศ.ทอ. กองทัพอากาศ คอนเมือง เป็นโรงสร้างวัดของ พลอากาศเอก กนต์ วัฒนาศิริ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และ พลอากาศโท ชรินทร์ จันทร์เบกษา เป็นประธานกรรมการจัดงาน ในวันที่ 5 กันยายน 2536
- สนาม สนามคมนาฬิกาวัดสะพาน 2 ณ อาณาจักรพระเครื่องลาดพร้าว สะพาน 2 นายชม กิจเชวงกุล นายกสมาคมนาฬิกาวัดสะพาน 2 เป็นประธานจัดงาน ในวันที่อาทิตย์ที่ 14 พฤศจิกายน 2536

ทั้งนี้ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีตลาดย่อย ๆ ประเภทแผงค้า แผงลอย ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในสถานที่ต่าง ๆ ทั่วไป จะพบว่า มีการนำเอาพระเครื่อง พระบูชา มาจัดจำหน่ายจำนวนมาก เป็นตลาดการค้าที่มีผู้นิยมหาซื้อพระ ที่คนต้องการหรือมีผู้ฝากหา โดยการจัดหาให้ โดยอาศัยสายตาของผู้ที่มีความชำนาญว่า หรือจากการเชื่อถือบุคคลที่ตนไว้วางใจหาพระที่ตนต้องการหรือจากการบอกเล่าต่อกันมาจากความ ศักดิ์สิทธิ์ นำนับถือเคารพบูชาในองค์หลวงพ่อ นั้น ๆ การเข้ามาอาณาจักร พระเครื่อง พระบูชา จุดประสงค์ผู้ที่เข้ามา ก็แตกต่างกันไป มีทั้ง การเช่า - ซื้อ การขาย การแลกเปลี่ยน การจำหน่าย รวมไปถึงเป็นแหล่งที่สามารถค้นหา พระเครื่องหรือพระบูชา ที่หาย หรือพระที่ถูกโจรกรรมไป

งานวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยผู้รู้และผู้ชำนาญการในเรื่องพระว่า พระเครื่อง พระบูชา ที่ขณะนี้กำลังมีผู้นิยมสูงสุดว่า เป็นพระเครื่อง พระบูชาชนิดใดบ้าง ส่วนผู้รู้เราสามารถหาได้จากสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้

ค. แหล่งข้อมูล จากสื่อมวลชน

มีคนงานจำนวนมากน้อยที่มีความเชื่อในความ มีอภินิหารหรือความศักดิ์สิทธิ์ โดยการเสนอข่าวสาร จากโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หรือจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เช่นในหนังสือ

พิมพ์รายวันได้เสนอเป็นเรื่องราวเชิงนิยายต่อเนื่องเป็นเวลานาน จากเรื่องของ เหล็กไหล ซึ่งเสนอเนื้อหา ให้ผู้อ่าน ได้รับความเข้าใจว่า เหล็กไหลของผู้ที่เป็นเจ้าของมือเหล็กตีในทางอยู่ยงคงกระพันชาตรี จนเป็นความตั้งใจจากมวลชน หลังจากนั้นก็มีการทำการซื้อขาย เหล็กไหล กันอย่างมาก ซึ่งมีการหลอกลวงในการซื้อและขาย จนทำให้เป็นปัญหาต้องมีเรื่องราวทางค่านิยมหมายก็มีมาจนวนไม่น้อย

และจากการ รวบรวมเรื่องราวความเป็นมา ประวัติพระต่าง ๆ จากหนังสือที่วงการตลาดพระและมวลชนยอมรับว่า พอที่จะเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาหาความรู้จากพระหลายชนิดได้ เช่นหนังสือที่ได้ตีพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องของพระ เครื่องพระบูชา

ประเภทข้อมูลที่ได้จาก สื่อมวลชน ในสาขาต่าง ๆ ที่เสนอรายการต่อสังคม มวลชน ในรูปแบบต่าง ๆ กันนั้น ผู้วิจัยพอที่จะยกมาเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

- สื่อทางวิทยุโทรทัศน์

- รายการข่าว จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 และ ช่อง 11. เสนอรายการ ข่าว พระราชกรณียกิจ ต่าง ๆ โดยมีการจัดรูปเขียนบูชา พระพุทธรูปก่อนเริ่มงาน เช่นงาน พิธี มอบปริญญาบัตร ฯลฯ
- รายการงานกุศลต่าง ๆ ที่มีนักร้อง กิตติมศักดิ์ ขึ้นบนเวทีร้องเพลงจะเห็นการแต่งกายทั้งชาย หญิง อยู่ในชุดผ้าไหมที่สวยงาม ส่วนเครื่องประดับชิ้นสำคัญคงขาดเสียมิได้ คือ พระเครื่อง ชนิดต่าง ๆ เสียมทองสวมคอ ห้อยด้วยสร้อยเส้นยาว อาจดูคล้าย เช่น วัฒนธรรมที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม
- รายการทอล์คโชว์ ช่อง 5 จัดโดยพิธีกร เศรษฐา ศิระฉายา นำเอาเรื่องราวของพระเครื่องประเภท พระสมเด็จ มาเสนอสู่สายตาประชาชน
- รายการทอล์คโชว์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. จัดโดยพิธีกร มนต์รี เจนอักษร นำเสนอรายการ กรูพระ ตอน 1 และ 2 ,พระยอดนิมม 10 อันดับ

- สื่อทางวิทยุกระจายเสียง

- รายการ พระประวัติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ วิทยุพล 1 ภาค AM 1359
เริ่มตั้งแต่เวลา 05.30 น. ถึงเวลา 06.00 น.

- สื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ

- จากหนังสือพิมพ์ รายวัน ไทยรัฐ
ปีที่ 44, ฉบับที่ 12966 - 12979
- จากหนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจ
ฉบับ วันอาทิตย์ที่ 25 - วันพุธที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2536
- จากนิตยสารพระเครื่อง พระบูชา
- หนังสือ ศักดิ์สิทธิ์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 254 วันที่ 1 สิงหาคม 2536
- หนังสือ ลานโพธิ์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 643 กรกฎาคม 2536
- หนังสือ มหัศจรรย์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 849 วันที่ 23 กรกฎาคม 2536
- หนังสือ พระเครื่อง และพุทธานุกรณ ฉบับที่ 3 กรกฎาคม 2536
- หนังสือ นاعم ปีที่ 10 เล่มที่ 350 วันที่ 5-15 กรกฎาคม 2536
- หนังสือ พุทธ ปีที่ 9 ฉบับที่ 12 ประจำเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2536
- หนังสือ ตลาดพระ ทุกวันพฤหัสบดีฉบับ 1 ถึงฉบับ 20
- หนังสือ วงการ พระเครื่อง ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 วันที่ 25 มีนาคม 2536
- หนังสือ คณิศพร ฉบับที่ 38, 39, 40, 41,
- หนังสือ มหาโพธิ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 74, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528
ปีที่ 7 ฉบับที่ 133, วันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2529
ปีที่ 8 ฉบับที่ 173, วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2531
- หนังสือ มหาอุคม ปีที่ 2 ฉบับที่ 26 บัณฑิตแรก กรกฎาคม 2536
- หนังสือ พระสมเด็จ ฉบับที่ 33 บัณฑิตแรก 9-24 ธันวาคม 2531

- หนังสือ ศูนย์พระเครื่อง ปีที่ 2 ฉบับที่ 41 ภายหลัง 20 สิงหาคม 2533
- หนังสือ หลักราเขียน ฉบับที่ 11, 12, 13,
- หนังสือ ทลาคพระ ปีที่ 1 ฉบับที่ 27, ปีที่ 2 ฉบับที่ 19.
- หนังสือ สนามพระ ฉบับที่ 1, 15-31 สิงหาคม พ.ศ. 2532
  - ปีที่ 1 ฉบับที่ 10, 10-25 มกราคม พ.ศ. 2533
  - ปีที่ 1 ฉบับที่ 24, 15 สิงหาคม พ.ศ. 2533
  - ปีที่ 2 ฉบับที่ 37, 20 มีนาคม พ.ศ. 2534
- หนังสือ ร่มโพธิ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 15(32) เมษายน พ.ศ. 2536
- หนังสือ บ่อมปรากฏ (รายสัปดาห์) รวบรวมโดย บุรี รัตนา
- หนังสือ กิติคุณ พระเถระ 83 พระอาจารย์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุงใหม่

- หนังสือ คาถาพระเครื่อง 1 (สัญลักษณ์ พระเครื่อง) มกราคม 2522
- หนังสือ สามสมเด็จ พิมพ์ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2523
- หนังสือ เหรียญพระพุทธรูป, พระสงฆ์ และ เหรียญภาษาบาลี ยอดนิยม ในประเทศไทย 11 กันยายน 2535

- หนังสือ พจนานุกรม ภาพพระเครื่อง ฉบับที่ 2 จากงานนิทรรศการประกวดการอนุรักษ์ พระเครื่อง พระบูชา และ เหรียญคุณาจารย์ต่างๆ เพื่อชิงตำแหน่ง นักอนุรักษ์ "ยอดนิยม" แห่งปี ในวันอาทิตย์ที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 ณ.ลานทอง ชั้น 5 หาด้าบินเกล้า

ง. แหล่งข้อมูล ที่เป็นตัวบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์บุคคล จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะเก็บข้อมูลที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะต้อง มีส่วนร่วมทุกครั้ง โดยอาศัยความสนทนากับ

บุคคล ที่จะไปสัมภาษณ์ เป็นการส่วนตัวและ บุคคลที่จะได้กล่าวถึง จะต้องมี คุณสมบัติ เพียงพร้อม ในความชำนาญที่จะบอกได้ถึง คุณค่าคุณสมบัติ วิธีการใช้ พระเครื่องพระบูชา เป็นบุคคลที่มีการยอมรับ พร้อมมีชื่อเสียงในวงการ พระเครื่อง พระบูชา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นผู้ที่เหมาะสมจะให้ข้อมูลมา เพื่อทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

- นายมนัสชัย เจริญผลนภัชชัย (ช่าง สะพานพุทธ) ประธานชมรม อนุรักษ์ พุทธศิลป์ไทย ประจำอยู่ที่ ศูนย์พระเครื่องท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
- นายประจักษ์ อู่อรุณ คณะกรรมการการตัดสิน การประกวด พระเครื่อง และพระบูชา ที่ปรึกษา นิศยสาร พระเครื่อง สนามพระ กรุงเทพมหานคร
- นายบรรจง จงบัวงาม (เขียนजूว ตลาดพลู) คณะกรรมการการตัดสิน การประกวด พระเครื่องพระบูชา ประจำอยู่ที่ ศูนย์พระเครื่องท่าพระจันทร์
- นายนิวัฒน์ เรืองพรสวัสดิ์ คณะกรรมการการตัดสิน การประกวดพระเครื่อง พระบูชา ประจำอยู่ที่ ศูนย์พระเครื่อง ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
- นายอุดม ก้าวสารภณ คณะกรรมการการตัดสิน การประกวด พระเครื่อง พระบูชา ร้านวัดกุฎีโบราณ เสริมพันธ์การค้า หน้า ส.น.สาราญราษฎร์ กทม.

พร้อมกันนี้ ยังมีนักสะสมอีกจำนวนมาก ที่สามารถให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ พระเครื่อง พระบูชา ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากบุคคลต่อไปนี้

1. นายพิศาล มูลศาสตร์สาทร

รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ สมัยปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2536)

2. นายพรเทพ เกษะโพบูลย์

รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงอุตสาหกรรม สมัยปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2536)

3. นายประมวล สภาส

อดีต รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง (ปี พ.ศ.2533)

วิธีการคัดเลือกข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้น ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในวงการ พระเครื่อง พระบูชา ที่จัดว่ามีผู้นิยมสูงสุกในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาได้ ในวิธีต่าง ๆ กันจากการรวบรวมไว้ของผู้วิจัย และทั้งการแนะนำจากผู้รู้ ผู้มีความชำนาญเรื่อง พระเครื่อง พระบูชา หรือจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลทั้งหลายมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเพื่อความเข้าใจ และรู้ซึ่งถึงคุณค่า หรือความศักดิ์สิทธิ์ กระง่างชัดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือก พระเครื่อง พระบูชา ที่ได้รับความนิยมสูงสุก ในตลาดพระ พ.ศ.2536 ดังนี้

ประเภท พระเครื่อง (พระเนื้อผง และพระเนื้อดิน)

1. _ พระสมเด็จ วัดระฆังโฆสิตาราม
2. _ พระนางพญา พิษณุโลก
3. _ พระผงสุพรรณ
4. _ พระรอดกรุมหาวิน
5. _ พระกำแพงซุ้มกอ กำแพงเพชร

ประเภท พระเครื่อง (พระเนื้อโลหะ)

1. _ เหรียญ พระกวนอิมสลักรวะ (เอี่ยม) สุพรรณบุรี
วัดหนัง อ.บางขุนเทียน กรุงเทพฯ ฯ พ.ศ. 2467

2. _ เจริญ พระอุปัชฌาย์คง (หลวงพ่อกง)
วัดบางกะพ้อม จ.สมุทรสงคราม พ.ศ. 2484
3. _ เจริญ พระครูพิบูลย์คณารักษ์ (จิ่ง)
วัดอุสภาราม จ. ฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2481
4. _ เจริญหลวงพ่อดิศรรูปอาร์ม พ.ศ. 2460 จังหวัดฉะเชิงเทรา
5. _ เจริญหลวงพ่อบุชญาญ์ กลั่น (ถม มัชติ)
วัดพระญาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2469

ประเภท พระบูชา

1. _ พระ เชียงแสน
เป็นพระพุทธรูปบูชา บาง เชียงแสน ที่สร้างขึ้นสมัย เชียงแสน
2. _ พระ สุโขทัย
เป็นพระพุทธรูปบูชา บาง สุโขทัย ที่สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย
3. _ พระ อุ้มทอง
เป็นพระพุทธรูปบูชา บาง อุ้มทอง ที่สร้างขึ้นในสมัยอุ้มทอง
4. _ พระ ร่วงกานแพงศอก
เป็นพระแผงบูชา บาง สุโขทัย ที่สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย

เพื่อประโยชน์ที่จะนำมาพิจารณาคุณค่าของ พระเครื่อง พระบูชาแต่ละองค์ เพื่อนามาวិเคราะห์ ความเชื่อ ความเลื่อมใส และศรัทธา ที่เป็นผลกระทบ ให้เกิดคุณค่า ด้านการใช้สอย, ด้านการแลกเปลี่ยนทาง เศรษฐศาสตร์, ด้านสัญลักษณ์ และด้าน สัญณะ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณค่า พร้อมประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกพระเครื่อง พระบูชา ซึ่งมีผู้รู้จักและคุ้นเคย ประกอบกับในวงการพระ ยอมรับว่า เป็นพระที่มี ความน่าสนใจศึกษา เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านค่านิยม ความเลื่อมใสและศรัทธา ของมวลชน

ก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดี ซึ่งสิ่งเกตุไต่จากการตีพิมพ์ ของนิตยสาร ประเภท พระเครื่องหรือ ผู้แต่งตำรา พระเครื่อง พระบูชา ที่ได้นำเอามาเป็น ต้นแบบ ในการพิจารณา ถึงบริษัท ที่มีอยู่ในองค์ของ พระเครื่อง พระบูชา

คุณค่าในด้านความนิยม ของมวลชน ที่ให้การยอมรับ จะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยอีกในหลาย ๆ ด้าน เช่น จะต้องมีการให้เช่าบูชา หรือแลกเปลี่ยนกันด้วยการสนม คุณค่าของราคาในพระแต่ละองค์ว่า สูงสุดเพียงใด

แต่ในกรณีที่จะได้ล่วงรู้ คุณค่าทางด้าน ราคาของพระเครื่อง หรือ พระบูชานั้น อาจมาจาก การนำเอา พระเครื่อง พระบูชา เข้าหาการประกวด ในงานประกวดพระที่ จัดขึ้นในที่ต่าง ๆ หรือการเข้ายวนจาก ความสวยงามของ องค์พระ หรือ จากการตีพิมพ์ หรือการเสนอข่าวสาร ทางวิทยุ หรือโทรทัศน์

หลังจากมีการประกวด พระเครื่อง พระบูชา แล้ว ถ้าได้รับรางวัล ประเภทที่ หนึ่ง ซึ่งจะมีโล่ห์ หรือมาใบประกาศนียบัตร ให้ไว้กับผู้ที่ เป็นเจ้าของ พระเครื่อง หรือ พระบูชา ที่ได้นำเข้าส่งประกวด พร้อมทั้งยังมีการนำพระถ่ายภาพไว้ เพื่อในการเอาภาพพระเครื่อง หรือพระบูชา ที่ติดรางวัล ลงตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์ ของการจัดประกวด หรือ เพื่อลงตีพิมพ์ ในหนังสือนิตยสาร พระเครื่อง ก็เป็นการเสนอข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ของวงการพระและในขณะที่มี ชื่อของผู้เป็นเจ้าของพระเครื่อง หรือ พระบูชา แต่ละองค์ อยู่ในสิ่งตีพิมพ์ ก็อาจได้รับการ ดึงดูดหาหนาม ในการเสนอราคาจากผู้อนุรักษ์สะสม หรือ จาก พ่อค้าพระ ก็เป็นได้

พระเครื่อง และพระบูชา ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ จะนำเสนอให้ ทราบ ประวัติความเป็นมา ค่านิยม และพุทธคุณ พุทธพาณิชย์และรวมไปถึง การที่ได้รับผลกระทบ จากการเสนอข่าวสาร เพื่อเป็นการเสริมคุณค่า ให้กับพระเครื่อง พระบูชา ของสื่อมวลชนจากสาขาต่าง ๆ ในบทความ

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้เครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายชนิดที่จำเป็นต้องใช้ เพราะข้อมูลที่ได้รับอาจจะมีคามหมายเดียวกัน แต่คำบอกเล่า หรือข่าวที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ อาจมีข้อแตกต่างกันด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแล้วนำมา เพื่อเปรียบเทียบหาสิ่งเหมือน และสิ่งที่สังคมมวลชน มีการยอมรับมากที่สุด โดยอาศัยเครื่องมือดังนี้

ก. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบางโอกาสที่ได้รับมา อาจจากการกล่าวขานต่อเนื่องกันมา จากข่าวสารหนังสือพิมพ์รายวัน ฯลฯ จากหนังสือนิศยสารพระเครื่อง พระบูชา จากข่าวการออกอากาศทางสถานีวิทยุต่างๆ ที่ได้นำเอาบทความหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระเครื่อง พระบูชา หรือจากรายการต่าง ๆ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ที่เสนอข่าว สารสนเทศ หรือการเสนอละครที่ได้นำพระพุทธรูป พระคณาจารย์ผู้มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ หรือการนำเอาพระเครื่องพระมามาเสนอสู่ประชาชนในเรื่องราวด้านต่าง ๆ ของ พระเครื่องหรือพระบูชาในบางโอกาส ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยการ

- จัดบันทึกในขณะที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร
- การอัดเทปบันทึก เสียงจากรายการทางวิทยุกระจายเสียง
- รายการทางวิทยุโทรทัศน์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกหลายประการ ตัวอย่างเช่น สิ่งตีพิมพ์ที่ให้อข้อมูลข่าวสารในด้านที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ พระเครื่อง พระบูชา มีมากเกินความสามารถที่ผู้วิจัยจะนำมาเพื่อศึกษาวิจัยได้หมดทุกชิ้น ของจำนวนเอกสารที่ตีพิมพ์ออกมาในปัจจุบันและในทานองเดียวกัน ว่าจะจะเป็นรายการ ทางวิทยุกระจายเสียง หรือรายการต่าง ๆ ทางวิทยุโทรทัศน์ มีรายการที่ออกอากาศ หรือถ่ายทอดรายการสู่ประชาชน โดยที่ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมได้หมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงทำให้เกิดมีข้อจำกัดขึ้นได้

ข. ในการสัมภาษณ์ (Interview Sheet) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์บุคคล ที่มีธุรกิจการค้าให้เช่า ชื่อ-ชาย พระเครื่อง พระบูชา (เขียนพระ) จากบุคคลที่นิยม สะสมและสนใจในพระเครื่องหรือพระบูชา โดยมีประเด็นเนื้อหาครอบคลุม ถึง เรื่อง แนวคิดในการสะสม คุณค่าและความนิยม ด้านอภินิหาร ความเชื่อ ความศักดิ์สิทธิ์ ในพระเครื่อง พระบูชา ด้านราคา การตลาด ที่มีมาให้เช่า ชื่อ-ชาย แลก เปลี่ยน

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะสามารถเก็บข้อมูล แบบเจาะลึกให้ได้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. จากการใช้วิธี หุคคุย โดยผู้สนทนาด้วยไม่รู้ตัว
2. จากการร่วม กิจกรรมในเรื่องพระเครื่อง พระบูชา เช่น การหา ชื่อเล่นชัชชายมาส่งชชายพระ สร้างบรรยากาศ ให้เหมือนกับว่า เราก็คือเป็นหนึ่งในผู้ชำนาญการเรื่องพระ
3. ออกความคิดเห็นในสิ่งที่ผู้วิจัยรู้อจริงและขอคำแนะนำในสิ่งที่น่าชำนาญ

ค. ในด้าน เงิน (Money) ใช้เป็นแนวทางการเข้าสู่ อาณาจักรพระ ที่สำคัญ ยิ่งในการเข้าถึง สาเหตุปกติที่เป็นเช่นนี้เพราะ วงการพระเครื่อง พระบูชา เปรียบได้ เสมือนเช่น ธุรกิจใหญ่ของวงการพระ ซึ่งกระจายไปในวงกว้างแล้วในปี พ.ศ. 2536 นี้ การซื้อพระเครื่อง พระบูชา เพื่อในการเข้าถึงความเป็นจริงของวงการพระ สาเหตุของการเก็บข้อมูลในข้อนี้ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้วิจัยจะต้องลงสนามไปคลุกคลีด้วยทั้งด้านหุคคุย สืบแสวงหาความรู้ เพื่อเป็นข้อมูลที่ถูกต้องทั้งในการซื้อ และขาย

ง. จากชิ้นงานที่ผู้วิจัยได้ เก็บรวบรวมสะสมเอาไว้ ซึ่งมีพระเครื่องและพระบูชา เป็นจำนวนมาก ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ วิจัยให้เห็นและเกิดความเข้าใจ ได้อย่าง ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงชิ้นงานที่นำมาเสนอ ในการวิจัยครั้งนี้ บางชิ้นก็เป็นของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้รวบรวมไว้ เป็นการวิเคราะห์ ในแนวทางที่เกิดจาก ความนิยม ความเชื่อ ความศรัทธาเลื่อมใส ที่เกิดเป็นคุณค่า ในฐานะที่เป็นตัวสื่อศักดิ์สิทธิ์ สำหรับมวลชน
2. วิเคราะห์ ตรรกวิทยาของผู้บริโภคด้วยแนวคิดที่ว่า พระเครื่อง พระบูชา มีการบริโภค ดังต่อไปนี้ วิเคราะห์คุณค่าในการใช้สอย วิเคราะห์คุณค่าในการแลกเปลี่ยน วิเคราะห์คุณค่าในการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ และวิเคราะห์คุณค่าในเชิงสัญลักษณ์
3. วิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่เสริมสร้างคุณค่าให้กับ พระเครื่องพระบูชา

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์วิจัย พระเครื่อง พระบูชา ผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจการของ พระเครื่อง พระบูชา จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ศูนย์ พระเครื่อง พระบูชา, ชมรมพระเครื่องพระบูชา, ตลาดพระเครื่องพระบูชา, แผงพระ และสนามประกวดพระเครื่อง พระบูชา ทั้งจากการสัมภาษณ์บุคคล ที่อยู่ในวงการนักสะสมและผู้ นิยม พระเครื่อง พระบูชา ตลอดจนการได้รับข่าวสาร ข้อมูลจากสื่อมวลชนในสาขาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึง บทบาทของสื่อมวลชน ได้อย่างชัดเจน และนำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

1. พระเครื่องและพระบูชา มีคุณค่าในฐานะที่เป็นสื่อ ที่แสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์
2. พระเครื่องและพระบูชา มีคุณค่าในการใช้สอย มีคุณค่าในการแลกเปลี่ยน มีคุณค่าการแลกเปลี่ยนทางสัญลักษณ์ และคุณค่าทางสัญลักษณ์
3. สื่อมวลชนมีบทบาท ในการเสริมสร้างคุณค่าหรือกระตุ้น ให้เกิดการบริโภค พระเครื่องและพระบูชา

องค์ประกอบหลายด้านนี้ สร้างปัญหาอย่างใหญ่โต ในการเก็บข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในวงการสะสม ผู้วิจัยต้องอาศัยความคุ้นเคย เป็นการส่วนตัวมาก่อนในหลายด้าน และต้องสัมภาษณ์ด้วยวิธี ให้นำผู้ถูกสัมภาษณ์ไว้ตัว เพื่อนำเป็นการเชื่อ อย่างมมายกับพระเครื่องและพระบูชาของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ ที่มีอำนาจทางการ เมืองอีกประการที่สำคัญของผู้วิจัย ที่จะได้รับข้อมูลที่แท้จริง ด้วยการจ่ายเงิน เพื่อบูชาเขาซื้อพระเครื่องหรือพระบูชา สร้างสิ่งคุ้นเคยในวงการพระ ให้อ้างอิงขบถงขึ้น ทั้งผู้วิจัยอาศัยแนวทางธุรกิจของตนเอง เป็นสิ่งที่สร้างความสนิทสนมกับผู้คนในวงการพระเครื่องและพระบูชามาช้านาน ทั้งในการนำพระเครื่องและพระบูชา เข้าทำการประกวด ในสนามพระต่าง ๆ ก็ได้รับความสะดวกอย่างยิ่ง เพราะเหตุผู้วิจัยได้รวบรวมสะสม พระเครื่องและพระบูชามาเป็นเวลานานแล้ว จึงสามารถนำพระของผู้วิจัยเอง เข้าทำการประกวด เพื่อการใกล้ชิดและมีส่วนร่วมจริงในการหาข้อมูลต่าง ๆ ส่วนด้านสื่อมวลชน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุกระจายเสียง และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และ เพื่อได้ข้อมูลที่ดี จึงจัดคัดเลือกไว้จากข้อมูลที่มีเป็นจำนวนมาก

ฉนั้นปัญหา ซึ่งมีอย่างมากมายในขณะที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากที่ใกล้กล่า มาแล้วข้างต้นนั้น ถ้าไม่นำเชผู้ที่อยู่ในวงการแล้ว จะทำการศึกษาริชัยในเรื่องนี้ได้ยากยิ่ง แต่ผู้วิจัยก็ได้รับความปรารถนาดี จากผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งรายละเอียด บลี่ย่อยของวงการ พระเครื่อง พระบูชา ด้วยความพอใจจากความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นไปด้วยความยากลำบากมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็เสมือนเป็นสิ่งที่ท้าทายที่ส่งผลให้เห็นได้อย่างชัดเจน ออกมาในรูปความเป็นจริง ของข้อมูล ด้วยความเต็มใจและพอใจอย่างยิ่ง ด้วยสาเหตุจากความชอบ และความสนใจอย่างยิ่งในส่วนตัวของผู้วิจัยเอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีการสะสมพระเครื่องและพระบูชามาช้านาน